

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд на тема:

Модели и техники на взаиморазбиране в интерлингвалните чат- взаимодействия

(С ПРИМЕРИ ОТ ПРЕХОДНИЯ ЕЗИК НА СТУДЕНТИ, УЧЕЩИ ВЪВ
ФРЕНСКОЕЗИЧНИ ПРОГРАМИ)

за получаване на образователната и научна степен "доктор"
по професионално направление 2.1 Филология (Приложна
лингвистика: Комуникация и чуждоезиково обучение с френски език)

Автор на дисертационния труд: МАГДАЛЕНА МАРЧЕВА МАРКОВА

Рецензент: доц. д-р Дориета Чакърова

1. Актуалност на разработваната проблематика

По своята същност дисертационното изследване интерпретира едно сравнително ново явление, обхванало всички сфери на обществото, каквото е електронното интернет общуване със средствата на чат, и което все повече измества традиционните форми на устна и писмена комуникация. Трудът разглежда проблематика, свързана с интерлингвалната компютърно опосредствена комуникация на френски като чужд език между обучаеми с различни първи езици. Проблематиката, ориентирана към резултатно общуване, е актуална както за теорията, така и за практиката на чуждоезиковото обучение, и по-специално на френски като чужд език.

Интерлингвалното чат общуване между студенти-обучаеми е проучено в три теоретични и методологични аспекта- интеракционизъм,

езикоусвояване и компютърно-опосредствана комуникация, което е новост в лингво-методическата литература.

Предимство на дисертационния труд е, че се базира на международен научно-изследователски проект на Университетската агенция по франкофония между четири университета- „Овидий“ в Констанца, „Галатасарай“ в Истанбул, Икономически и финансов държавен университет в Санкт Петербург и Софийски университет.

Темата на проекта е *«Използване на френски като чужд език в мултилингвалните он лайн интеракции между студенти неспециалисти. Предложения за анализ и дидактизация»*. Участието на Магдалена Маркова в проекта е довело до динамизиране на изследователската ѝ дейност и до усъвършенстване на първоначалните ѝ идеи.

2. Фактологично и оценъчно представяне на дисертационния труд

Дисертационното изследване отговаря на изискванията за докторска дисертация от гледна точка на обема и структурата на труда.

Обемът е от 295 страници основен текст. Библиографията съдържа 316 заглавия, от които 305 на чужд език, и 11 на кирилица. Уебография – 16 заглавия.

Трудът логически се разгръща в увод, шест глави, заключение и библиография. За по-голяма яснота относно съвместната продукция на студентите, би могло, презентации на предприятия да се включат в *Приложения*, което допълнително би допринесло за яснотата на изследването.

Уводът акцентира върху методите, които представители на различни школи и течения използват в съвременната дидактика, социолингвистика, неоконструктивизъм и други социални науки за изследване на електронни и дискурсивни техники, обучаеми по френски

като чужд език прилагат за по-ефективна комуникация в интерлингвална среда. Уточняват се някои ключови термини, като чат-интеракция и интерлингвална комуникация. Прави се кратко резюме на съдържанието на основните глави.

Първа глава е посветена на проблематиката, целите, задачите и методологичната рамка на изследването. Като основен подход на изследване се прилага моделът на Кербрат-Орекиони (2005) за анализ на дискурса във взаимодействие. Представени са и методите на работа - те се определят като индуктивен, емпиричен, описателен и трансверсален. Ясно очертаната мотивация, определянето на целите и задачите, както и дефинирането на научно-изследователското поле показват изследователската перспектива на изследването.

Втора глава експлицира теоретичните основи на разработката в областта на словесните взаимодействия като изгражда нейната концептуална рамка. Аналитично и с вещина са представени научните изследвания относно интерактивната природа на речта. Дават се определения на словесната интеракция от гледна точка на различни дисциплини- психология, психиатрия, социолингвистика, философия на езика, етнолингвистика и други, на чиято база са структурирани четири трансдисциплинарни подхода за анализ на дискурса. Неговата интерактивна същност е очертана чрез основни за комуникацията понятия като обмен, ядро, речеви акт, епизод, разговор, изказване, ред на говорене и контекст, които са дефинирани много подробно и прецизно. В хода на дисертацията те се използват коректно по отношение на приетите дефиниции. В края на главата се представя кратка типология на словесните взаимодействия, включваща обикновения разговор, дискусията, дебата и комуникацията в учебен контекст.

Литературният анализ обхваща широка палитра от чужди автори, които са сред най-добрите експерти в изследваните области. Мисля, че

главата има твърде обзорен характер и би могло да се помисли за съкращение на представения текст.

В **трета** глава обстоятелствено се прави преглед на литературата относно различни видове комуникативни ситуации- ендо-, екзо- и интерлингвална. Прецизно се описват ключови компоненти на процеса на усвояване на чужд език като *input*, *intake*, *output*, *feedback*, *interlangue*, както и когнитивните модели за възприемане и обработка на входящата информация *top-down* и *bottom-up*. След това се разглеждат видовете интерактивни епизоди при комуникацията, както и договарянето на смисъл.

Дисертацията би спечелила, ако се съкратят някои части относно екзолингвалната комуникация (III.3.2.- III.3.5.) и тя по-ясно се ориентира към това, което ще е център на изследването, а именно интерлингвалната комуникация в институционален контекст.

Направеният анализ на терминологичния апарат говори за терминологична точност, еднородност, лингвистична прецизност и добра научна осведоменост на Магдалена Маркова.

В **четвърта** глава акцентът е поставен върху компютърно-опосредстваната комуникация – чат. Той се дефинира като хибриден дискурс- нито само устен, нито само писмен, а специфичен вид, породен от новите технологии. Неговите характеристики са представени в компаративен план с конвенционалните жанрове дискурс. Предлага се кратка типология на различните видове компютърно-опосредствана комуникация, която в изследването е онагледена с таблици. Добро впечатление прави стремежът на автора да изтъкне предимствата на чата, благоприятстващ изграждането на интерактивни умения като *ред на говорене* и подпомагащ развитието на устната и писмена реч. Отчита се по-големият интерес и активност на обучаемите при чат сесии в

сравнение с часовете по чужд език, както и неговите ограничения, с които преподавателите трябва да се съобразяват.

В **Пета глава** се описва проектът, който е послужил за емпирична основа на дисертационното изследване. Представени са неговите цели и задачи, данни за участниците, етапите, изследваният корпус, възлизащ общо на 80 интернет взаимодействия- чатове по Скайп и Фейсбук и имейли, както и на постигнатите резултати. Описани са чат-взаимодействията между студенти от икономическите и управленските бакалавърски програми на четирите университета.

Най-съществен принос за изследването има **шеста глава**. Тя е посветена на анализ на интернет комуникациите- откриващи, закриващи странични, корективни и довършителни епизоди, тяхното моделиране, както и на техники за взаиморазбиране и изграждане на смисъл. Анализират се и някои използвани емотикони като фатични и регулаторни изрази. Представят се модели на различните видове епизоди.

Приведени са много примери, следвани от лингвистичен и дискурсивен анализ. Положителна оценка може да се даде на факта, че примерите са придружени и от методически коментар, а представянето им в схеми и визуализацията им, допринасят за постигане на прозрачност и експлицитност на изследването- много важни за качествено изследване.

Тръгвайки логично от направения анализ докторантката предлага четири типа задачи, приложими в ситуацията на интерлингвална текстова онлайн комуникация. Това са комуникативни задачи, съдържащи предизвикателство, и които са възможно най-близки до професионалния контекст на студентите.

В края на главата са представени **резултатите** от изследването, анализирани по шест критерия. Въпросът ми тук е: на каква база се определят те с висока, слаба или средна честотност?

Анализът на данните от корпуса на чат-взаимодействията позволява на дисертантката да направи **заклучения** относно ползите от проекта и ролята на интерлингвалните взаимодействия при чат общуването на чужд език, които тя е обобщила в шест **извода** и представила в Автореферата.

Във връзка с това са обособени и **приносите на дисертационния** труд, 11 на брой, които бих обобщила в три основни направления:

1. По посока на изследване и анализиране на комуникативната ситуация при интерлингвални текстови он лайн взаимодействия, при обучаеми с различен първи език, което е новост в нашата лингво-дидактика.
2. По посока на експериментално доказване на ползите от чата като средство за трениране на бързината при интеракция на преходния език.
3. По посока на идентифициране и анализиране на нагласите и комуникативното поведение на обучаемите в ситуация на интерлингвални он лайн взаимодействия.

3. Оценка на автореферата и публикациите по темата

Авторефератът отразява есенцията от теоретичните постановки и проведените изследвания, като следва структурата на дисертационния труд. Мисля, че обемът му би могъл да се редуцира. Разумно е в автореферата да се добави списък само на източниците, цитирани в него. Публикациите, достатъчно на брой, вярно и точно отразяват дисертационния труд.

4. Заключение

Дисертационното изследване показва, че Магдалена Маркова притежава задълбочена научна осведоменост и професионални умения по научната специалност *Комуникация и чуждоезиково обучение с френски език*.

Дисертационният труд „*Модели и техники на взаиморазбиране в интерлингвалните чат- взаимодействия*”, както и публикациите по темата, отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния

състав и затова предлагам на Магдалена Марчева Маркова да бъде присъдена образователната и научна степен «доктор по професионално направление 2.1 Филология (Приложна лингвистика: Комуникация и чуждоезиково обучение с френски език).

20. 01. 2017 г.

·Рецензент:

/доц. д-р Дориета Чакърлова/

